

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

**доктора медичних наук, професора Макарчук Оксани Михайлівни
на дисертаційну роботу Попович Олени Ігорівни «Удосконалення
профілактики гестаційних ускладнень у жінок з ідіопатичною
артеріальною гіпотензією», поданої в разову спеціалізовану вчену раду
ДФ 35.600.070 при Львівському національному медичному університеті
імені Данила Галицького МОЗ України на здобуття наукового ступеня
доктора філософії в галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю
222 Медицина (наукова спеціальність «Акушерство та гінекологія»)**

1. Ступінь актуальності обраної теми.

На сьогодні мало що відомо про ідіопатичну артеріальну гіпотензію (ІАГ), її вплив на перебіг вагітності, пологів і післяпологовий період, незважаючи на високу поширеність випадків низького артеріального тиску в загальній популяції дорослих - до 56 %. При цьому, літературні джерела демонструють суперечливі та неоднозначні пошукові дані, що, ймовірно, пов'язано з тим, що такі хворі є об'єктом вивчення лікарів різних спеціальностей: терапевтів, невропатологів, ендокринологів тощо. У акушерській практиці проблема ІАГ зберігає свою актуальність саме за рахунок недооцінки її впливу на збільшення частки негативних наслідків для матері та плода і зростання перинатальної захворюваності та смертності.

Розвиток артеріальної гіпотензії науковці пояснюють неадекватною взаємодією адаптаційних процесів симпатико-адреналової системи, відносною недостатністю функції кори наднирників та пригніченням функціональної здатності яєчникової тканини поряд зі змінами співвідношення вазоактивних простагландинів під час гестації. Власне гемодинамічні зміни, пов'язані з вагітністю, і посилюють, «проявляють» основні ланки патогенезу ІАГ. Розширення наукового пошуку щодо глибини та координації цих патогенетичних механізмів є необхідним як для

прогнозування впливу вагітності та пологів на жіночий організм у випадку вказаної коморбідної патології, так і для розуміння впливу на плід судинних розладів у матері.

Пологи як стресогенний чинник, викликають значне фізичне та психологічне навантаження, сприяючи дезадаптації серцево-судинної системи у жінок з ІАГ. Стресіндукований дисбаланс вегетативної регуляції, що виникає при ІАГ, поруч із гемодинамічними порушеннями може стати передумовою для деформації «пологової домінанти» та виникнення аномалій пологової діяльності, створюючи особливо несприятливі умови для плода, який розвивається в умовах хронічної тривало зниженої перфузії. До теперішнього часу для практичної медицини не розроблено достатньо ефективних методів діагностики та профілактики акушерських та перинатальних ускладнень в пологах при даному клінічному стані, не виділено критерії моніторингу стану плода та не визначено оптимальні терміни розродження.

Усе вищевикладене і визначає актуальність даного наукового пошуку та потреби поглибленого вивчення патогенетичних механізмів, які приводять до відхилень у перебігу гестаційного процесу у жінок з ІАГ.

У зв'язку з цим можна вважати, що дисертаційне дослідження Попович Олени Ігорівни, яка поставила собі за мету - зниження частоти гестаційних ускладнень у жінок з ІАГ шляхом встановлення особливостей патогенезу та удосконалення діагностики ускладнень, розробки технології прегравідарної підготовки та ведення пологів при вказаній коморбідній патології є своєчасним, актуальним та відповідає потребам практичного акушерства.

2. Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача.

Дисертаційна робота Попович О.І. виконана у Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького, є фрагментом науково-дослідної роботи кафедри акушерства та гінекології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького

«Удосконалення оцінки стану функціональної системи мати-плацента-плід при ускладненнях гестаційного процесу» (№ державної реєстрації 0112U000162, термін виконання: 01.2016-12.2021 рр.). Автор була співвиконавицею зазначеної науково-дослідної роботи.

За матеріалами роботи опубліковано 16 наукових праць, у тому числі 7 статей в фахових медичних виданнях, рекомендованих ДАК України, 1 стаття у закордонному журналі (Scopus), 7 тез у матеріалах наукових конференцій, 1 патент України на корисну модель.

3. Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів, проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях.

Не викликає сумніву наукова новизна одержаних результатів та їх практичне значення, що, зокрема, впливає із вдалої методологічної основи дисертації та поділу пацієнтів на групи. Це дозволило авторові отримати нові відомості про ланки патогенезу розвитку ендотеліальної дисфункції у вагітних з ІАГ внаслідок переважаючого дилатуючого впливу високого рівня оксиду азоту (NO) та токсичного пероксинітриту як результату окислення надлишку NO.

Необхідно відзначити, що здобувачу вдалося ретельно вивчити стан гемостазу у роділь з ІАГ з використанням інструментальних методів дослідження і встановити коагулопатичний характер виникнення кровотеч у ранньому післяпологовому періоді. Автором підтверджено наявність підвищеного рівня оксиду азоту у вагітних з ІАГ, що є причиною порушення функції тромбоцитів і, як наслідок, посиленого споживання тромбіну з розвитком в подальшому гіперфібринолізу.

Заслуговують на увагу оригінальні дані, які описують взаємозв'язок між станом матково-плацентарного кровоциркуляції, особливостями формування крайового синусу плаценти та характером пологової діяльності у роділь з ІАГ.

Здобувачу вдалося розробити та сформулювати діагностично-лікувальний алгоритм, продемонструвати доцільність застосування добового

моніторингу артеріального тиску у діагностиці ІАГ. Автором показано діагностично-прогностичну цінність показників гемоциркуляції шийки матки у недостатній її перебудові перед пологами у терміні 39 тиж. вагітності, що клінічно проявлялось наявністю «незрілої» та «недостатньо зрілої» шийки матки у таких вагітних, що дозволило оптимізувати алгоритм допологової підготовки з використанням синтетичного аналогу естрадіолу – промєструну, і, як результат, створити передумови для підвищення васкуляризації та зниження показників судинного опору у дрібних артеріях шийки матки. Автором доведено, що знеболення латентної фази пологів із застосуванням Мз –холінолітика - гіосцину бутилброміду сприяло швидшому розкриттю шийки матки в пологах і позитивно впливало на перебіг пологів та перинатальні наслідки.

У кінцевому підсумку, здобувач науково обґрунтував та клінічно оцінив ефективність програми підготовки до пологів, вдосконаливши існуючі та запровадивши нові оригінальні технологічні прийоми оцінки зрілості шийки матки та терапевтичних опцій знеболення у пацієнтів з ІАГ.

У наукових публікаціях автора представлені всі основні напрямки дослідження, проведено їх узагальнення та аналіз з наданням ґрунтовних висновків.

4. Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Зміст дисертаційного дослідження Попович О.І., опублікованих наукових праць дає підстави стверджувати, що робота виконана на сучасному науково-методологічному рівні, завдання, результати й висновки поданої до розгляду роботи цілком обґрунтовані.

Для досягнення результатів робота виконувалась у декілька етапів. На першому етапі були встановлені фактори ризику акушерських та перинатальних ускладнень на підставі ретроспективного аналізу медичної документації 172 жінок з ІАГ, які склали порівняльну групу спостереження, були відібрані з 3075 карт пологів, що відбулись у КНП «Львівське клінічне

територіальне медичне об'єднання акушерства та гінекології» ПКБ №1 міста Львова у 2019 році. Усі жінки ретроспективної групи були розподілені на 2 підгрупи: до 1-Р групи увійшло 129 роділь із ІАГ, у яких діагностували аномалії пологової діяльності (АПД); до 2-Р групи увійшло 43 жінки із ІАГ, без ускладнень в пологах. На другому етапі проводилось проспективне дослідження 128 вагітних з одноплідною вагітністю в терміні 39-41 тиж, які були розподілені на дві клінічні групи. До основної групи були віднесені 98 жінок з ІАГ, до контрольної групи – 30 умовно здорових жінок із нормальним АТ. На третьому етапі проведено обґрунтування, впровадження й оцінку ефективності діагностичних і профілактично-лікувальних заходів у жінок з ІАГ на перебіг гестаційного процесу, що надає отриманим результатам надійності та забезпечує наукову цінність висновків та рекомендацій. Отже, робота виконана на достатньому клінічному матеріалі.

Дисертаційна праця ґрунтується на результатах клінічних, лабораторних та інструментальних методів дослідження, власних спостережень та терапевтичних підходів до оптимізації допологової підготовки і ведення пологів у даної категорії пацієнток. Клінічні, лабораторні, інструментальні, статистичні методики обрані відповідно до логіки дослідження, є сучасними й методологічно обґрунтованими. Етапи дослідження виконані відповідно до загальної ідеї роботи і є послідовними. Визначені критерії включення і виключення пацієнтів в дослідження, задеклароване дотримання біоетичних принципів і прав пацієнта, що засвідчено відповідними документами комісії з біоетики. Здобувач провів статистичну обробку матеріалу на сучасному рівні з використанням описової та непараметричної статистики.

Дослідження виконані з дотриманням основних положень Конвенції Ради Європи про права людини та біомедицини (від 04.04.1997 р.), Гельсінської декларації Всесвітньої медичної асоціації про етичні принципи проведення наукових медичних досліджень за участю людини (1964-2008 рр).

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Дисертаційна робота є самостійним дослідженням. Спільно з науковим керівником було обрано вибір напрямку роботи, сформульовані мета і завдання дослідження. Групи спостереження створені адекватно сформульованій меті й завданням відповідно до вимог для коректності статистичної обробки результатів дослідження. Мета дослідження сформульована здобувачем чітко, завдання адекватні та дозволяють її досягнути. Поставлені завдання повністю вирішені, проаналізовані на сучасному науковому рівні з використанням методів математичного аналізу та статистичної обробки результатів. Здобувач самостійно проаналізував сучасну літературу з проблеми, здійснив інформаційний та патентний пошук. Достатньою є джерельна база дослідження, використано емпіричні дані як первинних, так і вторинних джерел.

Усі клінічні спостереження, аналіз архівної документації, результатів клініко-лабораторних та клініко-інструментальних досліджень проведені здобувачем самостійно. Здобувач брав безпосередню участь у моніторингу та розродженні таких пацієнок. Особисто здобувачем викладені всі розділи дисертаційної роботи та проведений медико-статистичний аналіз отриманих даних. Оформлення дисертаційної роботи, формулювання висновків, практичних рекомендацій виконане здобувачем самостійно. Висновки сформульовані чітко, достовірні, із викладенням статистичного аналізу, відповідають завданням і дозволили досягнути поставленої мети. Вони є добре обґрунтовані і витікають з результатів, отриманих особисто здобувачем, підтверджують наукову новизну і практичну вагомість дисертаційної роботи. Сучасний методичний рівень роботи, відповідність вибірки критеріям репрезентативності, висока інформативність використаних методів дослідження та адекватність статистичного аналізу дозволяють вважати результати дослідження, наукові положення, висновки й рекомендації вірогідними та науково обґрунтованими.

6. Теоретичне і практичне значення результатів дослідження.

Здобувач удосконалив чинні та напрацював нові тактичні та методичні схеми допологової підготовки та знеболення пологів у пацієток з ІАГ. Основні положення роботи дозволили обґрунтувати доцільність та ефективність запропонованого комплексу нових і удосконалених технологій підготовки шийки матки до пологів у таких пацієнтів. Основні положення дисертації успішно апробовано у ряді лікувальних закладів Львова, Кам'янець-Подільська та Ужгорода.

Результати дослідження та лікувально-профілактичний алгоритм впроваджено у роботу КНП «Пологовий клінічний будинок №1 м. Львова», КНП «3-я міська клінічна лікарня м. Львова», КНП «Перинатальний центр Кам'янець-Подільської міської ради», КНП «Ужгородський міський пологовий будинок» УМР.

Теоретичні положення дисертаційної роботи використовуються в навчальному процесі на кафедрі акушерства та гінекології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького.

За темою дисертації опубліковано 16 наукових праць, із них 7 статей у наукових фахових виданнях, рекомендованих ДАК України для публікації результатів дисертаційних досліджень, 1 стаття у закордонному журналі (індексується у Scopus), 7 тез у матеріалах і збірниках наукових конгресів і конференцій, 1 патент України на корисну модель. У наукових працях, опублікованих у співавторстві, участь Попович О. І. є визначальною і полягає у проведенні літературного пошуку, відбору та обстеження пацієток, аналізі отриманих результатів, статистичній обробці та формулюванні висновків.

Основні положення дисертації були представлені та обговорені на Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих учених «Медицина наука в практику охорони здоров'я» (Полтава, 2017); науково-практичній конференції молодих вчених, присвяченої 25-річчю НАМН України (Київ, 2018); Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих учених

«Медична наука в практику охорони здоров'я» (Полтава, 2019); науково-практичній конференції з міжнародною участю «Young science 2.0» (Київ, 2020); науково-практичній конференції з міжнародною участю «Young science 3.0» (нагороджена дипломом III ступеня) (Київ, 2021); міжнародній науково-практичній конференції «Ricerche scientifiche e metodi della loro realizzazione: Esperienza mondiale e realta domestiche» (Bologna, Repubblica Italiana, 2021); XXVI Міжнародного медичного конгресу студентів та молодих вчених(нагороджена дипломом I ступеня) (Тернопіль, 2022).

7. Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому.

Рукопис роботи Попович Олени Ігорівни складений відповідно до вимог МОН до написання дисертацій. Дисертаційна робота побудована традиційно на 194 сторінках друкованого тексту, вона складається із анотації українською та англійською мовами, списку публікацій дисертанта за темою роботи, переліку умовних скорочень, вступу, огляду літератури, розділу матеріалів та методів дослідження, трьох розділів власних досліджень, аналізу та узагальнення результатів дослідження, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел (всього 273 посилання, з них 102 – кирилицею та 171– латиницею) та додатків. Список використаних джерел і додатки викладено на 30 сторінках. Обсяг основного тексту дисертації складає 150 сторінок.

До позитивних сторін дисертації слід віднести чітке формулювання основних наукових та практичних положень, сучасний методологічний підхід до вирішення поставлених завдань, логічне виділення підрозділів у розділах власних досліджень, якісну ілюстрацію роботи (14 таблицями і 26 рисунками), які дозволяють вільно орієнтуватись в тексті, порівнювати отримані дані, а також глибокий аналіз отриманих результатів.

В анотаціях дисертації українською та англійською мовами стисло представлено основні результати дослідження із зазначенням наукової новизни та практичного значення. Ключові слова відповідають основному змісту дисертації та забезпечують пошук роботи.

У вступі до дисертації логічно доведена актуальність досліджуваної проблеми, описано зв'язок роботи з науковими програмами та планами, мета та пов'язані з нею завдання, наукова новизна і практичне значення роботи, особистий внесок здобувача, апробація роботи та публікації за матеріалами дисертації.

Огляд літератури викладений ретельно. У даному розділі представлено сучасні погляди на діагностичні критерії ІАГ, зокрема наголошується на необхідності добового моніторингу артеріального тиску внаслідок нижчих середньодобових показників його та надмірного зниження в період сну у вагітних з ІАГ; проаналізовано українські та закордонні джерела про вплив ІАГ на перебіг вагітності та пологів; доведена необхідність застосування патогенетичної терапії у лікуванні та профілактиці гестаційних ускладнень. На підставі проаналізованих даних здобувач вказує, що на сьогодні не існує чітко сформульованих підходів щодо моніторингу та підготовки до пологів пацієнток з ІАГ, не визначені основні критерії проведення профілактики акушерських та перинатальних ускладнень. Наприкінці розділу є узагальнюючий висновок, який є свідченням компетентності та обізнаності дисертанта щодо викладеної проблеми.

Другий розділ присвячений методам дослідження, використаним при виконанні даної роботи, наводиться детальна інформація про методологію проведених досліджень. Клінічна характеристика пацієнток свідчить про адекватність відбору жінок, включених у дослідження, та однорідність порівняльних груп. Використані дисертантом методи дослідження є інформативними, відповідають вимогам до досліджень у галузі акушерства. В другому розділі, з дотриманням методологічних наукових підходів проведений поділ пацієнтів на групи, їх детально охарактеризовано за базовими демографічними та медичними показниками.

У третьому розділі на основі ретроспективного аналізу сформульовані основні чинники ризику виникнення ускладнень в пологах при ІАГ: наявність плацентарної дисфункції та тривалість вагітності понад 41 тиж.

Цікавими є дані про дисбаланс між вазодилатуючими (оксид азоту) та вазоконстрикторними (сірководень) речовинами, які беруть участь у регуляції судинного тонуусу у жінок з ІАГ. За результатами наукового пошуку встановлено, що підвищений рівень оксиду азоту, який спостерігається при ІАГ, перетворюється у токсичний пероксинітрит з пошкоджуючою дією на ендотелій. Ендотеліальна дисфункція та пов'язані з нею гемодинамічні зміни погіршують перфузію органів і тканин і, відповідно, функцію плаценти. Результати даного дослідження дозволили розширити уявлення про патогенез ІАГ з подальшою патогенетичною розробкою технології допомоги в прегравідарному періоді та в пологах з метою профілактики гестаційних ускладнень.

На особливу увагу заслуговує четвертий розділ, присвячений вивченню гемостазу у роділь з ІАГ. Доведена ефективність глобальної оцінки системи гемостазу із застосуванням тромбоеластографії (ТЕГ), оскільки показники скринінгової коагулограми не дають цілісної картини оцінки гемостазу, а характеризують стан окремих факторів та реакцій системи згортання крові. Встановлено, що у роділь з ІАГ на фоні вираженого порушення функції тромбоцитів як результату антиагрегантної дії оксиду азоту спостерігається підвищене споживання тромбіну та активізується фібриноліз, що дає можливість прогнозувати геморагічні ускладнення та проводити їх профілактику.

У п'ятому розділі автором представлені цікаві дані оцінки кровоплину у дрібних артеріях шийки матки та визначена роль порушень гемоциркуляції шийки матки у недостатній її перебудові перед пологами у терміні 39 тиж. вагітності, в зв'язку з чим рекомендована програма преіндукції пологів. Практичне значення мають рекомендаційні положення щодо ретельного моніторингу характеру перебігу пологів у роділь з ІАГ та запропонована профілактика виникнення ускладнень.

Шостий розділ присвячений аналізу отриманих результатів, викладений добре, з елементами дискусії. У ньому дисертантка не тільки

підсумовує отримані результати, але й аналізує, порівнює їх з іншими науковими даними, де присутнє узагальнене викладення тактичних і методичних підходів до механізмів розвитку ускладнень та комплексного превентивного підходу ведення вагітності та пологів у пацієнток з ІАГ.

Висновки логічно випливають зі змісту роботи, є обґрунтованими, сформульовані чітко, із викладенням статистичного аналізу, відповідають завданням і дозволили досягнути поставленої мети. Вони підтверджують наукову новизну і практичну вагомість дисертаційної роботи. Практичні рекомендації сформульовані грамотно, сприймаються легко, викладені чітко.

Дисертація є завершеною науковою працею з чітким і логічним викладенням клінічного матеріалу.

8. Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці.

Результати дисертаційної роботи можуть бути впроваджені у роботу лікувальних закладів, що надають родопомічну допомогу населенню. Теоретичні положення дисертаційної роботи можна рекомендувати до включення у лекційний матеріал та матеріали практичних занять для студентів, лікарів-інтернів та у програмах безперервного професійного розвитку.

Згідно з актами впровадження, добрі результати запропонованої здобувачем тактики лікування та профілактики гестаційних ускладнень, підтверджені спеціалістами лікувальних закладів м. Львів, Кам'янець-Подільськ, Ужгород.

9. Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача.

За якістю та стилем викладення дисертаційного матеріалу робота цілком відповідає сучасним вимогам до дисертаційних робіт. Дисертація містить багато цікавих патофізіологічних знахідок, насичена професійною лексикою. Втім, у тексті подекуди зустрічаються описки, орфографічні та пунктуаційні помилки, які принципово не впливають на суть дисертації.

В плані дискусії хотілося б отримати від дисертантки відповіді на такі запитання:

1. Чим, на Вашу думку, зумовлена низька концентрація сірководню у вагітних з ІАГ?

2. Які ускладнення пологів найчастіше спостерігали у жінок з ІАГ та якими Ви бачите їх імовірні механізми?

3. На підставі яких клініко-лабораторних та інструментальних критеріїв визначали доцільність призначення транексамової кислоти з метою профілактики кровотечі в ранньому післяпологовому періоді?

10. Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності

Проведена перевірка дисертаційної роботи Попович Олени Ігорівни «Удосконалення профілактики гестаційних ускладнень у жінок з ідіопатичною артеріальною гіпотензією» на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 222 – Медицина (галузь знань 22 - «Охорона здоров'я») на плагіат за допомогою програми StrikePlagiarism. Рівень оригінальності для даного дослідження становить 95,75%, що дозволяє їх оцінити задовільно в контексті літературних посилань щодо інших публікацій та інтернет-ресурсів. Знайдені співпадіння (по фразах) у дисертаційній роботі не містять текстових запозичень, характерних для академічного плагіату, та є правомірними щодо вимог академічної доброчесності.

У ході аналізу роботи нами не було виявлено часткового або повного оприлюднення здобувачем наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження. Серед представлених матеріалів відсутні публікації однієї й тієї самої наукової роботи в декількох виданнях, а також повторна публікація раніше оприлюднених статей та тез, як нових наукових робіт.

У тексті дисертації й оприлюднених наукових статтях відсутні вигадані чи неперевірені статистичні дані, результати експериментів, розрахунків, емпіричних досліджень, фотографій, необґрунтоване

корегування результатів власних наукових досліджень та наведення неповної або викривленої інформації про апробацію результатів досліджень.

За результатами перевірки та аналіз матеріалів дисертації не було виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації.

11. Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційну роботу Попович Олени Ігорівни «Удосконалення профілактики гестаційних ускладнень у жінок з ідіопатичною артеріальною гіпотензією», виконану у Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького під керівництвом доктора медичних наук, професора, член-кореспондента НАМН України Маркіна Леоніда Борисовича, та представлену на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 222 Медицина (наукова спеціальність «Акушерство та гінекологія»), слід вважати завершеною науковою працею, яка містить нове вирішення наукової задачі, а саме – зниження частоти гестаційних ускладнень у жінок з ІАГ шляхом удосконалення діагностичних, профілактичних та терапевтичних заходів у жінок з ІАГ, розробка технології прегравідарної підготовки та ведення пологів при вказаній коморбідній патології.

Дисертаційне дослідження за методичним рівнем, актуальністю, обсягом спостережень, науковою новизною та практичною цінністю відповідає існуючим вимогам до дисертацій, передбачених Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 №44, та наказу МОН України від 12.01.2017 №40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», а її автор Попович Олена Ігорівна заслуговує на присвоєння наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 Медицина (наукова спеціальність «Акушерство та гінекологія»).

Виходячи з актуальності, об'єму та рівня досліджень, наукової новизни результатів, теоретичної та практичної цінності отриманих даних, об'єктивності та обґрунтованості висновків, беручи до уваги особистий внесок здобувача, дисертаційна робота «Удосконалення профілактики гестаційних ускладнень у жінок з ідіопатичною артеріальною гіпотензією», повністю відповідає вимогам пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44, та наказу МОН України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» і може бути представлена до офіційного захисту, а її автор Попович Олена Ігорівна повністю заслуговує присвоєння наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 222 Медицина (наукова спеціальність «Акушерство та гінекологія»).

Офіційний опонент

професор закладу вищої освіти
кафедри акушерства
та гінекології імені І.Д. Ланового
Івано-Франківського національного
медичного університету МОЗ України,
доктор медичних наук, професор

ОКСАНА МАКАРЧУК

